

HandläggareLena Lausevic
Telefon: 08-508 289 04**Till**Miljö- och hälsoskyddsnämnden
MHN 2024-02-20, p. 15

Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet,
KN2023/04348

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Bakgrund

Miljöbrott, som bland annat omfattar illegal avfallshantering, uppskattas vara en av de mest lukrativa brottstyperna i världen. Att risken för upptäckt är liten och att straffsatserna är relativt låga ger ökade möjligheter att göra omfattande förtjänster. Anmälningsplikt enligt miljöbalken har pekats ut som en möjlig svag länk i rättssystemet, då anmälningsförfarandet i flera uppmärksammade fall har utnyttjats av oseriösa och kriminella verksamhetsutövare inom avfallshanteringsbranschen. Åtgärdsförslag för att minska risken för utnyttjande av regelverket presenterades i propositionen Ordning och reda på avfallet (prop. 2021/22:219) samt i Miljödepartementets promemoria Ordning och reda på avfallet (M2021/00207). Men enligt regeringen kan det finnas behov av ytterligare särregleringar för att försvåra för fortsatt utnyttjande av anmälningsplikten, som innebär att verksamheten får påbörjas tidigast sex veckor från det att anmälan gjorts, om inte tillsynsmyndigheten beslutar annat. Detta innebär att verksamheten kan bedrivas oreglerad om inte tillsynsmyndigheten beslutar annat.

Den 16 juni 2022 fattade regeringen beslut om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att utreda möjligheten att minska

Miljö- och hälsoskyddsnämnden Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
start.stockholm/miljoforvaltningen

[Kommentarer]

Information om behandling av personuppgifter

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad är personuppgiftsansvarig för behandlingen av dina personuppgifter. Vi behandlar dina personuppgifter för att kunna handlägga och utreda ärenden, fatta beslut och kommunicera handlingar med dig. Läs gärna hela vår information om behandling av personuppgifter på start.stockholm/dataskydd-miljoforvaltningen. Där beskriver vi dina rättigheter och hur vi samlar in och behandlar dina personuppgifter.

möjligheten att utnyttja systemet med anmälningspliktiga verksamheter. Av beslutet framgick att Naturvårdsverket ska:

- analysera behovet av att ytterligare reglera hanteringen av bygg- och rivningsavfall och annat avfall som är av särskilt intresse för kriminella och oseriösa aktörer att hantera inom anmälningspliktiga verksamheter,
- vid behov lämna författningsförslag.

Resultaten av regeringsuppdraget presenteras i Naturvårdsverkets skrivelse *Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet*. Naturvårdsverket har inom ramen för uppdraget bedömt att det finns behov av att ytterligare reglera hanteringen av vissa avfallstyper och tillvägagångssätt. Naturvårdsverket lämnar tre förslag som syftar till att minska möjligheterna för kriminella eller oseriösa aktörer att utnyttja systemet med anmälningspliktiga verksamheter.

De lagändringar som Naturvårdsverket föreslår är:

1. Sänkt gräns för tillståndsplikt vid hantering av blandat bygg- och rivningsavfall eller lättfraktioner och stoft

Naturvårdsverket föreslår att inom ramen för anmälningsplikt får som mest totalt 500 ton blandat bygg- och rivningsavfall samt lättfraktioner och stoft (s.k. fluff) lagras vid något tillfälle inför eller efter sortering, mekanisk bearbetning eller som del av att samla in avfall. Enligt nuvarande lagstiftning omfattar anmälningsplikten 10 000 ton motsvarande avfall. Ändringen föreslås träda i kraft 1 januari 2025.

Av övergångsbestämmelserna till den föreslagna ändringen följer att verksamheter som före ikraftträdandet hanterat avfall som överstiger 500 ton blandat bygg- och rivningsavfall etc. får fortsätta verksamheten fram till och med den 1 januari 2026. Senast detta datum ska en sådan verksamhet ha lämnat in en tillståndsansökan för verksamheten att få hantera mer än 500 ton. Om verksamheten tidigare har anmält lagring av större mängd än 500 ton, men i verkligheten lagrar mindre än 500 ton måste verksamheten lämna in en ny anmälan till tillsynsmyndigheten om att verksamheten lagrar mindre än 500 ton. Detta innebär att alla verksamheter som har hanterat mer än 500 ton är berörda och måste antingen söka tillstånd för att hantera mer än 500 ton eller lämna in en ny anmälan om att avfall upp till 500 ton hanteras i verksamheten.

Verksamheten får vid en tillståndsansökan fortsätta att bedrivas till dess att ansökan har prövats slutligt, om inte tillståndsmyndigheten eller tillsynsmyndigheten beslutar något annat.

Om en anmälan har gjorts till tillsynsmyndigheten före den 1 januari 2026 får verksamheten dock fortsätta till dess att handläggningen av anmälan avslutats, om tillsynsmyndigheten inte bestämmer annat.

2. Utökade krav vid anmälan av lagringsverksamhet

Av 25 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (FMH) följer att en anmälan om miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken bland annat ska innehålla de uppgifter, ritningar och tekniska beskrivningar som behövs för att tillsynsmyndigheten ska kunna bedöma den miljöfarliga verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning och miljöeffekter. 2019 infördes mer detaljerade krav på vad en anmälan av en avfallsbehandlingsverksamhet ska innehålla (25 d § FMH) samt vad ett föreläggande om försiktighetsmått, utfärdat av en tillsynsmyndighet, ska innehålla (27 a § FMH).

Naturvårdsverket föreslår nu att motsvarande krav ska införas vid anmälan av verksamheter som lagrar icke-farligt eller farligt avfall som en del av att samla in det, det vill säga vid anmälningsplikt enligt 29 kap 48 § miljöprövningsförordningen (2013:251).

Med *samla in avfall* avses enligt 15 kap 7 § miljöbalken att

1. hämta eller ta emot avfall, om detta inte utgör en del av behandlingen av avfallet, eller
2. sortera, lagra eller på annat sätt ta befattning med avfall innan det transporteras vidare till den plats där behandlingen ska påbörjas, om åtgärden inte utförs av avfallsproducenten på den plats där avfallet uppkom.

Naturvårdsverket föreslår vidare att tillsynsmyndigheten vid handläggning av en sådan anmälan som avses i 29 kap 48 § miljöprövningsförordningen ska, när ärendet är tillräckligt utrett, förelägga om försiktighetsmått eller förbud om ärendet avser en sådan verksamhet som lagrar icke-farligt eller farligt avfall som en del av att samla in det och verksamhetsutövaren inte föreläggs att ansöka om tillstånd. Ett föreläggande om försiktighetsmått ska innehålla uppgifter om de

1. typer av avfall och mängder avfall som får lagras,
2. sätt som avfallet får lagras,

3. största mängder avfall som vid något tillfälle får lagras,
4. tekniska krav och eventuella övriga krav som är relevanta för platsen i fråga,
5. skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått som behövs med hänsyn till verksamheten, den plats som verksamheten bedrivs på och andra omständigheter,
6. åtgärder som behövs för att övervaka och kontrollera verksamheten, och
7. åtgärder som behövs i fråga om avslutning av verksamheten och efterbehandling.

3. Förtydligande att utsortering av bygg- och rivningsavfall enligt 3 kap. 10 § avfallsförordningen ska ske på den plats där avfallet uppkom

Naturvårdsverket föreslår att ett förtydligande görs av bestämmelsen om utsortering av bygg- och rivningsavfall i avfallsförordningen genom att det anges att sortering ska ske ”*på den plats där avfallet uppkom*”.

Ärendets beredning

Kommunstyrelsen har den 14 december 2023 remitterat Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av Naturvårdsverkets skrivelse *Minska risken att systemet med anmälningsplikt utnyttjas för avfallsbrottslighet* till miljö- och hälsoskyddsämnden för yttrande direkt till Klimat- och näringslivsdepartementet senast den 8 mars 2024. Ärendet har beretts av avdelningen Miljö- och hälsoskydd och juristfunktionen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Att hitta verksamma medel för att förebygga och stävja avfallsbrottslighet är mycket viktigt. Miljöförvaltningen konstaterar att det också är förenat med stora utmaningar, dels eftersom det i stora delar saknas tillräckligt underlag och statistik som kan ligga till grund för bedömningar, dels för att brottsligheten i sig ständigt söker nya framkomliga vägar.

Miljöförvaltningen ställer sig över lag positiv till de lagändringar som föreslås eftersom de väntas motverka möjligheter för oseriösa aktörer att påbörja verksamhet utan föregående prövning, vilket är möjligt om verksamheten endast är anmälningspliktig. En kommun

hinner i normalfallet inte pröva en verksamhet i dess helhet innan rätten att påbörja verksamheten träder i kraft efter sex veckor. Förvaltningen är också medveten om att nödvändiga åtgärder för att försvåra för oseriösa och kriminella aktörer kan medföra konsekvenser i form av ökade kostnader och administration för seriösa aktörer, tillsynsmyndigheten och andra delar i avfallskedjan.

Angående sänkt gräns för tillståndsplikt vid hantering av blandat bygg- och rivningsavfall eller lättfraktioner och stoft

Förvaltningen bedömer att det som utgångspunkt är positivt att gränsen för tillståndsplikt sänks kraftigt så att endast 500 ton blandat bygg- och rivningsavfall samt lättfraktioner och stoft (s.k. fluff) får lagras vid något tillfälle inför eller efter sortering, mekanisk bearbetning eller som del av att samla in avfall utan att tillstånd krävs. Att det endast har krävt en anmälan till tillsynsmyndigheten för att kunna lagra 10 000 ton avfall har troligen gynnat oseriösa aktörer som inte har haft för avsikt att låta avfallet omhändertas på ett korrekt sätt. Eftersom bygg- och rivningsavfall sedan 2020 ska sorteras ut separat torde det inte längre finnas ett omfattande behov av lagring av stora mängder osorterat avfall, särskilt om det, som nu föreslås, även förtydligas att sortering av bygg- och rivningsavfall ska ske på platsen där avfallet uppstått och inte i senare led.

Förvaltningen bedömer även att förslaget bör ta hänsyn till att omförflyttning av tillsynsobjekt från kommunerna till länsstyrelserna kan medföra svårigheter för en effektiv tillsyn, framförallt om resurserna hos länsstyrelserna inte utvecklas i samma takt. Förvaltningen noterar också att Naturvårdsverket anger att länsstyrelserna kan delegera tillsynsansvar till kommunerna. Det stämmer att tillsynsansvar för tillståndspliktiga verksamheter kan överlåtas till kommunerna efter kommunfullmäktiges begäran, vilket följer av 1 kap. 18 § miljötillsynsförordningen (2011:13). En sådan begäran behöver dock först beredas inom respektive kommun innan en överlåtelse kan komma till stånd och kräver således relativt lång framförhållning.

Avslutningsvis vill förvaltningen lyfta att de praktiska svårigheterna för tillsynsmyndigheterna att uppskatta mängd lagrat avfall utan att behöva förlita sig på verksamhetsutövarens egna redovisningar kvarstår. Detta gäller även om anmälningsplikten enbart skulle omfatta 500 ton istället för 10 000 ton. Det finns praktiska problem med att i fält eller genom andra tillsynsmetoder uppskatta exakta vikten på avfall i syfte att kontrollera om verksamheten bryter mot lagstiftningen. Detta är något som Stockholms miljöförvaltning har

noterat över tid. Om mängderna lagrat avfall istället skulle anges i volym skulle det troligtvis underlätta för tillsynsmyndigheterna att bedöma om bolagen följer regelverket än om mängderna anges i ton. Detta eftersom volymen går lättare att kvantifiera vid en inspektion. Förvaltningen anser att en sådan lösning bör övervägas.

Angående ökade krav vid anmälan av lagringsverksamhet

Förvaltningen bedömer att det är positivt att krav på vad en anmälan och ett föreläggande om försiktighetsmått utfärdat av tillsynsmyndigheten ska innehålla. Förvaltningen anser dock att det vore önskvärt att utreda huruvida de befintliga bestämmelserna om vad en anmälan om avfallsbehandling i 25 d § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska innehålla. Detta skulle i så fall kunna samordnas med de nu aktuella kraven, t.ex. genom att bestämmelsen utvidgas till att omfatta ”avfallshantering” istället för enbart behandling. Syftet är att komma åt sådan hantering som inte bara ryms inom definitionen för behandling, dvs. att återvinna eller bortskaffa. Genom föreslagen justering ställs utökade krav på uppgifter i anmälan även vid lagring mm av avfallet.

I syfte att motverka oseriösa aktörer torde vandelprovning också utgöra en viktig komponent vid anmälningsförfarandet. Förvaltningen anser därför att det är positivt om förslag på vandelprovning utreds vidare.

Angående förtydligande av att utsortering av bygg- och rivningsavfall ska ske på den plats där avfallet uppkom

Miljöförvaltningen anser att det är positivt med ett förtydligande av att kravet på sortering av bygg- och rivningsavfall gäller på den plats där avfallet uppkommer. Förvaltningen utgår sedan tidigare utifrån denna tolkning vid tillsynen, men det har funnits oklarheter och missuppfattningar, varför det är bra att hanteringen tydliggörs för samtliga aktörer. Detta ställningstagande bedöms vara grundläggande för att främja en ändamålsenlig och snarlik tillsyn inom hela landet.

Förvaltningen vill i sammanhanget även lyfta behov av ett förtydligande av 29 kap. 43 § miljöprovningförordningen (2013:251). Enligt förvaltningens erfarenhet är det vanligt att verksamhetsutövare upplever att det är otydligt om exempelvis sortering av rivningsavfall på platsen där det uppstår ska anses vara anmälningspliktigt eller inte enligt bestämmelsen. Förvaltningen uppfattar att bestämmelsen innebär att det föreligger krav på anmälningsplikt för en verksamhet som sorterar avfall på annan plats än där det uppkommer, det vill säga på en

mottagningsanläggning. Ett förtydligande i förordningstexten vore önskvärt i syfte att göra det tydligare för verksamhetsutövare.

Slut.

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Monika Gerdhem
Avdelningschef

Bilaga

Klimat- och näringslivsdepartementets remiss av Naturvårdsverkets skrivelse *Minska risken att systemet med anmälningsskyldighet utnyttjas för avfallsbrottslighet*